

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

Ἐγχειρίδιον τοῦ Γερμανικοῦ Ποινικοῦ δικαίου, ὑπὸ Δοκ. Λ. Φ. Βέρνερ. Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ἐξελληνισθὲν ὑπὸ Ἀριστείδου Γ. Κυριατῆ, καὶ ἐκδοθὲν ἐπιμελείᾳ Λεωνίδα Σγούρα, 1860.

Ἀναγκασίως πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ νεωτέρα ἡμῶν φιλολογία τοῦ δικαίου εὐρίσκεται ἔτι ἐν σπαργάνοις. Εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὀλίγα τινα οὐχὶ εὐκαταφρόνητα δοκίμια ἐδημοσιεύθησαν μέχρι τοῦδε, πλὴν μήπως ταῦτα καὶ μόνα ἀρκούσιν ὅπως μετοχρετώσωσι παρ' ἡμῶν τὸ ἀπέραντον τῶν γνώσεων πέλαγος, ὅπερ ἡ φιλολογία τῶν ἐθνῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης περιλαμβάνει. Τοῦτο βεβαίως οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀπαιτήσῃ· εὐχαρίστως ὅμως ἠθελόμεν ἴδει τὴν ἀνάπτυξιν καὶ παρ' ἡμῶν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐκείνου πνεύματος, ὅπερ ἐπικρατεῖ παρὰ τοῖς περρωτισμένοις τῶν ἐθνῶν, καὶ τὸ ὅποιον ὑπὸ ἀγνοῦ πρὸς ἐξουρέσιν τῆς ἀληθείας κινούμενον ζήλου, οὐδέποτε σχολάζει, ἀλλὰ διανεκῶς πρὸς ἐαυτὸ ἀμιλλώμενον προβαίνει διὰ τῶν σχολῶν καὶ ἀκωνθωδῶν τῆς ἐπιστήμης ἀτραπῶν, ἵνα δρέψῃ ἐντεθῆεν τὰ ἀμάραντα τῆς ἀληθοῦς μαθήσεως ἀνθη. Πᾶσιν ἡ ἐλλείψις αὕτη παρ' ἡμῶν προέρχεται, ἠθέληεν εἶσθαι μακρὸν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα· παρατηροῦμεν μόνον ἐν ὀλίγοις, ὅτι καὶ ἀνδρῶν δὲν στερούμεθα τυχόντων εὐρείας ἐπιστημονικῆς ἐκπαίδευσως, καὶ ὁ Ἑλληνικὸς νοῦς τὰ μάλιστα προσφυῆς τῇ σπουδῇ τῶν ἐπιστημῶν παρίσταται· ἔθεν ἀλλοθὶ που ζητητέον τὴν αἰτίαν τῆς ἐλλείψεως ταύτης.

Ἢν ἐξετάσωμεν τὰ ἀξιολογώτερα τῶν ὑπαρχόντων περὶ δικαίου ἐπιστημονικῶν ἔργων, βλέπομεν ἀμέσως ὅτι κύριος αὐτῶν σκοπὸς εἶναι ἡ ἀναπλήρωσις τῶν οὐσιωδωτέρων ἐλλείψεων, τὰς ὁποίας οἱ σπουδάζοντες τὴν ἐπιστήμην ταύτην εἰς ἕκαστον αὐτῶν βῆμα ἀπαντῶσι, καὶ ἡ ἐξομάλυνσις τῶν ἐντεθῆεν προκυπτουσῶν δυσχερεῶν. Τοῦτο ἐσκόπευε καὶ ὁ τὴν παροῖσαν μετάφρασιν ἐπιχειρήσας. Ἡ σπουδῇ τοῦ ποινικοῦ δικαίου προαίρει εἰς τὸν κατὰ πρότερον τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐραπτόμενον, πλείστας ὄσας δυσχερείας, τὸ γενικὸν αὐτοῦ μέρος ἰδίως προὑποτίθει ἐντελῆ γνώσιν τῶν στοιχειωδῶν τοῦλάχιστον τῆς φιλοσοφίας ἀρχῶν, ἀνευ τῶν ὁποίων εἶναι ἀδύνατον νὰ προῦθῃ τις εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων περὶ ποινῆς θεωριῶν τῆς διακρίσεως μεταξὺ δολοῦ καὶ ἀμελείας, καὶ εἰς τὰς ψυχολογικὰς περὶ καταλογισμοῦ ἐν γενεῖ ἐρεῖνας. Ἄν καὶ ἡ διδασκαλίη τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἐν τῇ ἡμετέρῃ Πανεπιστημίῳ, ἀνατεθῆμην εἰς ἀνδρα διακεκριμένον διὰ τε τὴν εὐρύτητα τῶν γνώσεων καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐμβριθείαν τῶν παραδόσεων αὐτοῦ, παρεῖχεν οὐχὶ μικρὰν βοήθειαν εἰς τοὺς ἐντελῶς παντός ἄλλου βοηθήματος στερουμένους μαθητὰς τοῦ δικαίου· τίς ὅμως δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οὗτοι ἐν τῇ σειρά τῆς ἡμετέρας τοῦ καθηγητοῦ

αὐτῶν, ἀντελαμβάνοντο ἀμέσως καὶ κατὰ πρότερον τῶν δυσχερετέρων θεωριῶν τοῦ μαθήματος τούτου, ἢ καὶ ἂν ἀντελαμβάνοντο αὐτῶν πρὸς στιγμὴν, ἢ δύναντο ν' ἀνεύρωσι ταύτας ἐντελεῖς ἐντὸς τῶν γριφωδῶν καὶ συνεπτυγμένων αὐτῶν σημειώσεων· μετὰ καιρὸν τινα, ὅτε ἡ ζωπρὰ τῆς παραδόσεως ἐν τύποις μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξέλιπε; Ταῦτα καὶ μόνον ἀναλογιζόμενός τις δύναται εὐκόλως νὰ κατανοήσῃ τὴν ὠφέλειαν ἣν ὑπόσχεται τὸ νεώτερον τοῦτο τῆς ἐγγωρίου φιλολογίας προϊόν.

Πρὶν ἢ ἐκφέρωμεν οἰανδήποτε περὶ τῆς μεταφράσεως ταύτης γνώμην, οὐχὶ ἀπὸ σκοποῦ νομίζομεν ἔπως ἐν προομίῳ εἴπωμεν ὀλίγα τινα περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐν γενεῖ, καὶ ἰδίως περὶ τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου ἐν πρωτοτύπῳ.

Ὁ Κ. Βέρνερ, καθηγητῆς τῆς ἐπισημοτέρας σήμερον ἐν Εὐρώπῃ νομικῆς σχολῆς τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου, ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ σχολῇ ἔτι τὸ ποινικὸν δίκαιον διδάσκοντος περιωνύμου καθηγητοῦ August Wilhelm Heffler. Καί τοι μόλις τὸ τεσσαρακοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων, διεκρίθη διὰ διαφόρων αὐτοῦ περὶ ποινικοῦ δικαίου συγγραμμάτων τὰ κυριώτερα εἰς Grundlinien der Criminalistischen Imputationslehre Berlin 1843. — Die Lehre von der Theilnahme am Verbrechen αὐτόθι 1847. — Wirkungskreis des Strafgesetzes nach Zeit Raum und Personen. Berl 1858 κτλ., ὡς καὶ διὰ πολλῶν ἄρθρων ἄτινα κατὰ κειρὸς ἐν τῷ Archiv des Criminalrechts ἐξεδόθησαν. Ἀπαντα τὰ συγγράμματα αὐτοῦ διακρίνονται πρὸ πάντων διὰ τε τὴν αὐστηρὴν λογικὴν μέθοδον περὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεωριῶν, ἃς θέτει ὡς βάσιν τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀπανταχοῦ εὐκρίνειαν καὶ γλαφυρότητα τοῦ ὕφους. Τὰς ἀρετὰς ταύτας ἀπαντῶμεν καὶ ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ αὐτοῦ περὶ ποινικοῦ δικαίου. Ὁ συγγραφεὺς διαίρει τὸ ὅλον, ὅπως συνήθως, εἰς δύο οὐσιώδη μέρη, εἰς τὸ γενικὸν καὶ εἰδικόν· προτάσει δὲ τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ μέρους σύντομον προαισαγωγικὴν ἐκθεσιν τῶν περὶ ποινῆς θεωριῶν, τῶν ἱστορικῶν περὶ ποινικοῦ δικαίου ἀρχῶν, καὶ τῶν ἐπιβοηθητικῶν κατὰ τὴν σπουδὴν αὐτοῦ ἐπιστημῶν.

Εἰς τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης τοῦ γενικοῦ μέρους δύναται τις ν' ἀκολουθήσῃ δύο διάφορα συστήματα. Ἢ νὰ θέσῃ ὡς βάσιν τὸ δικάγραμμα εἰς συλλογισμοῦ, οὗτινος τὸν μὲν μείζονα ὅρον ἀποτελεῖ ὁ ποινικὸς νόμος, τὸν δ' ἐλάσσονα τὸ ἐγκλήμα, καὶ τὸ συμπέρασμα ἡ ποινὴ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ἐνόχου, ἢ ἀντιστρέφων τὸν συλλογισμὸν τοῦτον καὶ προβαίνων ἀναλυτικῶς νὰ ἐξετάσῃ πρῶτον μὲν περὶ τοῦ ἐγκλήματος· εἶτα περὶ τῆς ποινῆς, καὶ τέλος περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος. Το δεῦτερον τοῦτο σύστημα ἀκολουθεῖ καὶ ὁ συγγραφεὺς· ἔθεν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ πραγματεύεται περὶ τοῦ ἐγκλήματος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς ποινῆς, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἐπὶ τοῦ ἐγκλήματος. Το

γενικόν αὐτοῦ μέρος χαρακτηρίζεται ἰδίως διὰ τῆς μεγίστης φροντίδος ἣν κατέβαλε πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀορίστων καὶ σκοτεινῶν φιλοσοφικῶν ὄρων, ἐφ' ὧν συνήθως ποινικολόγοι τινὲς τῆς Γερμανίας ἐποικοδομοῦσι τὰς θεωρίας αὐτῶν. Τὸ εἰδικὸν μέρος πραγματεύεται περὶ τῶν καθέκαστα ἐγκλημάτων, ἅτινα κατχτάσσει ὁ συγγραφεὺς εἰς πέντε διαφόρους τάξεις, εἰς ἐγκλήματα προσβάλλοντα τὰ ἀτομικὰ ἐκάστου δικαιώματα, εἰς ἐγκλήματα ἐναντίον τῆς ἠθικῆς καὶ οἰκογενείας, εἰς ἐγκλήματα ἐναντίον τῆς κοινωνίας, εἰς ἐγκλήματα ἐναντίον τῆς πολιτείας, καὶ τέλος εἰς ἐγκλήματα ἐναντίον τῆς θρησκείας καὶ ἐκκλησίας. Ὁ συγγραφεὺς κατὰ τὴν ἐρευναν τῶν διαφόρων τούτων εἰδῶν τῶν ἐγκλημάτων, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἐν τῷ γενικῷ μέρει, δὲν καταγίνεται κυρίως κατὰ μίμησιν τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραψάντων εἰς τὴν μελέτην τῶν ὁρισμῶν τοῦ καλουμένου καινοῦ Γερμανικοῦ δικαίου, ὅπερ μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν τάσιν πρὸς κωδικοποίησιν, περιέπεσεν ἐντελῶς εἰς ἀχρησίαν· ἀλλ' ἀσχολεῖται ἰδίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θετικῶν δικτάξεων τῶν νεωτέρων καὶ ἐν ἰσχύϊ νομοθεσιῶν. Οὕτω ἡ ἀνάγνωσις τοῦ συγγράμματος τούτου δύναται ν' ἀποβῇ ὠφέλιμος καὶ εἰς τοὺς περὶ τὴν πρακτικὴν μόνον ἀσχολουμένους.

Τοιαῦται ἐν συνόψει εἰσὶν αἱ ἀρεταὶ τοῦ προκειμένου συγγράμματος. Ἐκαστος ἡμῶν γνωρίζει ὅποσας δυσκολίας παρεμβάλλει ἡ ἡμετέρα γλῶσσα, ὅσας προκειται νὰ μεταφέρωμεν εἰς αὐτὴν ἀλλοδαπὴν τινὰ διάλεκτον· ὅθεν εὐκόλως δύναται νὰ φαντασθῇ τὸ ἄπειρον πλῆθος τῶν δυσχερειῶν, ἃς ἔπρεπε νὰ ὑπερνικήσῃ ὁ μεταφραστὴς ἵνα καταστήσῃ τὴν μετάφρασιν αὐτοῦ ἐπίσης ζωηράν καὶ εὐκρινῆ ὅπως καὶ τὸ πρωτότυπον· ὅτι δὲ ἐπέτυχε πληρέστατα οὐδεὶς δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ. Πρὸ πάντων ἐπιτυχῆς φαίνεται ἡ ὀνοματολογία, τὴν ὁποῖαν ὁ μεταφραστὴς ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσῃ πρῶτος αὐτὸς νὰ διαπλάσῃ, ὡς μὴ ὑπάρχοντος ἤδη ἐν χρήσει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ ὅρου τινος ἀρμοδίου πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον. Εὐχαρίστως δὲ παρατηροῦμεν ὅτι ἐν τῷ γενικῷ μέρει προσετέθη ἐν τέλει ἐκάστου κεφαλαίου, ἀνάλυσις τῶν σχετικῶν ἄρθρων τοῦ ἡμετέρου ποινικοῦ νόμου. Αἱ προσεθῆκαι αὗται τοῦ μεταφραστοῦ εἰσὶ συντομώταται, καὶ ἐνιαχοῦ φαίνεται ὅτι ἐστειροῦτο τῆς βοήθειας τῶν Βαυαρικῶν νομοσχεδίων, ἅτινα εἰσὶν αἱ ἐπίσημοι ἐρμηνευτικαὶ πηγαὶ τοῦ ἡμετέρου ποιν. Νόμου· οὐχ ἥττον ὁμοῦς δύνανται κάλλιστα νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς εἰσαγωγικὴν σπουδὴν τῶν θετικῶν διατάξεων τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος δικαίου. Ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει ὅπερ κυρίως περιέχει τὰ δυσχερέστερα περὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἄρθρων ζητήματα, ὁ μεταφραστὴς παραλείπει τὴν ἀνάλυσιν ταύτην χάριν συντομίας· ἡ ἔλλειψις αὕτη ἔθελεν εἶσθαι λίαν σημαντικὴ, ἂν ὁ μεταφραστὴς δὲν προελάμβανε ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ ν' ἀποζημιώσῃ ἡμᾶς διὰ τῆς ὑποσχέσεως, ἣν προθύμως ἀποδεχόμεθα, τῆς προσεχοῦς δημοσιεύσεως τῆς ἐργασίας ταύτης εἰς ἴδιον πόνημα. Συγχαίροντες τὸν μεταφραστὴν διὰ τὸ ἔργον τοῦτο, δι' οὐ ἐπλούτισε

τὴν ἡμετέραν τοῦ δικαίου φιλολογίαν, χρέος ἡμῶν νομίζομεν ὅπως τὸν προσήκοντα ἐπαινον ἀποδώσωμεν καὶ πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτοῦ Δ. Σγούταν τὸν ἀοικον τοῦτον τῆς Θέμιδος θεράποντα.

ΠΕΡΙ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΩΝ

—ooo—

Κύριε συντάκτα!

Τὸ ἐν τῷ 232 φυλλαδίῳ τῆς *Πανδώρας* περὶ Παλαιολόγων ἄρθρον μοὶ ἐνέπνευσε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ συλλέξω ἀκριβεστέρας, εἰ δυνατόν, πληροφορίας περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου τῆς ἡμετέρας ἱστορίας. Ἀπετάθην λοιπὸν πρὸς τὸν ἐφημέριον τῆς ἐν Κορυναῖᾳ κωμοπόλεως Λαυδοῦλης. Ὁ αἰδέσιμος Κ. Γ. Σεῦμουρ, οὐτινος οὔτε τ' ὄνομα ἐγνώριζαν, χαρίζομενος εἰς τὴν ἐθνικότητά μου, ἔσπευσε μετὰ πλείστης ὄσης εὐγενείας καὶ προθυμίας νὰ μοὶ χορηγήσῃ τὰς κατωτέρω πληροφορίας, εἰς ἀπάντησιν τῆς ἐρωτήσεώς μου.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι μετὰ τὰ παρὰ τοῦ ἀξιότιμου Κ. Ζαμπελίου ἐν τῷ περὶ Ἑλληνικοῦ Μεσαιωνισμοῦ συγγράμματι ἐκτεθέντα, καὶ τὰ ἐν τῷ μνησθέντι φυλλαδίῳ τῆς *Πανδώρας* περὶ τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου δημοσιευθέντα, ὀλίγιστα ἔχω νὰ προσθέσω. Ἀλλὰ δὲν διστάζω νὰ κοινοποιήσω πρὸς ὑμᾶς τὴν πρόσθετον ταύτην ὕλην, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶναι, διότι θεωρῶ ἀναγκαίαν τὴν συλλογὴν καὶ ἐναποταμίευσιν καὶ τῶν εὐτελεστέρων εἰδήσεων, ὅσαι δυνατόν ποτε νὰ συντελέσωσιν εἰς ἀπαρτισμὸν τοῦ συνόλου τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

Καὶ πρῶτον ἐν τῇ ἐπιταφίῳ ἐπιγραφῇ, ὅπως ἐν τῇ *Πανδώρα* κατεχωρίσθη, παρελείφθη τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τοῦ ἐν Λαυδοῦλῃ ταφέντος Παλαιολόγου, ὅστις ὡς ἐκ τοῦ λάθους τούτου φαίνεται ἀντὶ πέμπτου τέταρτος κατ' εὐθείαν ἀπόγονος τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου. Ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Κ. Ζαμπελίου ἡ ἐπιγραφὴ ἔχει ὀρθῶς· being the sonne of Camilio the sonne of Prosper, κτλ. Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη ἐπὶ ὀρειχαλκίνης πλακῆς γεγλυμμένη σώζεται ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκκλησίᾳ τῆς Λαυδοῦλης. Ἄνωθεν δὲ αὐτῆς ὑπάρχουσι τὰ αὐτοκρατορικὰ οἰκόσημα, ἧτοι ἀετὸς δικέφαλος ἔχων τὰς πτέρυγας ἀνοικτάς, καὶ στηρίζων τοὺς πόδας ἐπὶ δύο πυλῶν, (τὴν τῆς Ῥώμης καὶ τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως) μετὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα ἐπὶ κορυφῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν πυλῶν ὑπάρχει ἡμισέληνος· εἰς ἐνδειξιν δευτεροτοκίας.

Οἱ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευόμενοι τρεῖς υἱοὶ τοῦ Θεοδώρου Παλαιολόγου μετέσχον πάντες τῶν ἐπὶ Καρόλου τοῦ Α' ἐμφυλίων πολέμων τῆς Ἀγγλίας. Θεόδωρος τις Παλαιολόγος (ὁ πρωτότοκος) ἦτον ὑπολοχαγὸς (lieutenant) εἰς τὸ τάγμα τοῦ Lord St. John ἐν τῷ στρατῷ τοῦ κόμητος Essex. Ὅτε δὲ ὁ Essex ἀπαρνηθεὶς τὸν βασιλέα ἠνώθη μετὰ τοὺς